

Agro Nyt

Et månedligt nyhedsbrev fra Schiller Institutet

årgang 14 nr. 7

juli 2002

FRANKLIN D. ROOSEVELTS ÅND

Da børskrakket ramte Wall Street i oktober 1929, kom det som en kæmpe overraskelse for præsident Herbert Hoover. Han var overbevist om, at den amerikanske økonomi var kernesund. Året forinden havde han med sit optimistiske kampagneslogan »en kylling i hver en gryde og en bil i hver garage« vundet en jordskredssejr over den demokratiske præsidentkandidat Alfred E. Smith. Men i stedet for kyllingen var det nu hele den amerikanske befolkning, der røg i den sorte gryde.

Men præsident Hoover holdt fast ved sit. Opsvinget ventede »lige omkring hjørnet«, for den amerikanske økonomi fejlede absolut ingenting, mente han. Alligevel var der et ansvar, der skulle placeres. Hvorfor havde millioner af mennesker mistet alt, de ejede og havde. Hvorfor drejede tusinder af virksomheder pludselig nøglen om, og hvorfor stod millioner af mennesker uden arbejde? Hoover havde en nagende mistanke om, at ikke alt var, som det burde være på Wall Street. Derfor bad han i første omgang direktøren for New York Børsen om at undersøge investeringsbankerne og børsrådgiverne. Men ræven har som bekendt aldrig været god til at vogte høns, så i maj 1932 bad Hoover i stedet senatets bank- og valutakomité indlede en undersøgelse af, hvad der egentlig havde ført til krakket i 1929 og den efterfølgende depression. Som juridisk rådgiver og undersøger ansatte man den unge advokat Ferdinand Pecora.

Og det var artige sager, der kom for dagen under de såkaldte Pecora-høringer i årene 1932-34. Børsrådgivere havde rundhåndet bestukket udvalgte journalister til at skrive godt om ellers værdiløse aktier. Aktieselskab efter aktieselskab havde fremlagt regnskaber, der var længere fra virkeligheden end H.C. Andersens eventyr. Et af de værste eksempler var USA's næststørste elektricitetselskab Insull, der ved sit sammenbrud ruinerede over én million småsparere. Pecora kunne afsløre, at mens selskabet i 1930 havde fremlagt et regnskab for aktionærerne, der viste et overskud på godt ti millioner dollars, så havde selskabet i samme periode opgivet et tab på godt seks millioner dollars til det amerikanske skattevæsen.

Pecora-høringernes rystende afsløringer af fup og svindel i toppen af det amerikanske erhvervsliv sikrede præsident Franklin D. Roosevelt den nødvendige politiske opbakning til en gennemregulering af det amerikanske finanssystem. Og Roosevelts love holdt finansverdenen i check helt op til midten af 1980'erne. Siden blev de systematisk undermineret, og i november 1999 fjernede præsident Clinton de sidste sørgelige rester. Resultatet kender vi i dag: Enron, Arthur Andersen, Tyco International, Global Crossing, WorldCom m.fl.

Mon ikke tiden er inde til atter at lade Roosevelts ånd hvile tungt over hurtignakkerne på Wall Street? Det har Lyndon LaRouche foreslået i årevis.

REGNSKABSFUP I VERDENSKLASSE

Den **25. juni** meddelte USA's næststørste telefonselskab for fjerntelefoni, **WorldCom**, at en nærmere revision af selskabets regnskaber havde afsløret, at løbende udgifter i størrelsesordenen **3,85 mia. dollars** (ca. **30 mia. kr.**) fejlagtigt var blevet bogført som kapitalinvesteringer. Det betød, at WorldComs overskud i **2001** på **1,4 mia. dollars** i virkeligheden var et underskud på **2,4 mia. dollars**. Det rapporterede overskud på **130 mio. dollars** for første kvartal **2002** kunne heller ikke siges at være i overensstemmelse med virkeligheden. Finansdirektør **Scott Sullivan** var naturligvis blevet »fritstillet« med øjeblikkelig virkning, mens WorldComs mangeårige revisionselskab, **Arthur Andersen** (berømt og berygtet for sin rolle i **Enron**-skandalen -red.), allerede var blevet udskiftet en måned tidligere. Yderligere **17.000** af selskabets **80.000** ansatte ville fra den **28. juni** stå uden arbejde. WorldComs ledelse meddelte samtidigt, at man ville indlede forhandlinger med bankerne om en refinansiering af forfaldne lån på **9 mia. dollars**. Selskabets samlede gæld er på **30 mia. dollars**. Den afslørende revisionsundersøgelse blev i øvrigt sat i værk efter pres fra det amerikanske finanstilsyn, **SEC**.

WorldCom er et typisk eksempel på **90'ernes** investeringsvanvid. Fra at være et lille ubetydeligt teleselskab kaldet **Long Distance Discount Service, LDDS**, der opkøbte telefontid hos de store telefonselskaber til engrospriser og videresolgte den til private kunder i småbidder, voksede selskabet sig stort op gennem **90'erne** via sammenlægninger og opkøb af andre virksomheder. Efter hele **60** overtagelser og sammenlægninger kulminerede vokseværket i **1998**, da selskabet smeltede sammen med **MCI**, USA's næststørste udbyder af fjerntelefoni. I **marts 2000** blev WorldCom-aktien handlet til **64,50 dollars** og selskabet havde en samlet aktiekapital på **180 mia. dollars**. Siden er det gået støt ned af bakke, og da børsen på **Wall Street** suspendede handelen med WorldComs aktier den **26. juni**, var de sidst blevet handlet til en pris på bare **9 cent** pr. aktie.

Desværre for USA's kommende pensionister er WorldComs aktier på det nærmeste blevet folkeeje. Mere end **1.000** pensionskasser har investeret betydelige summer i selskabets aktier. Værst er det dog gået ud over virksomhedens egne ansatte. **55%** af de ansattes pensionsopsparing på **514 mio. dollars** stod i WorldComs egne aktier, så på mindre end to år er disse **281 mio. dollars** skrumpet til bare **4,4 mio. dollars**. Og hvis WorldCom går konkurs, hvilket er overvejende sandsynligt, vil de helt være tabt.

Meddelelsen fra WorldCom ramte de internationale finansmarkeder som en bombe. Stemningen var i forvejen fladtrykt efter de seneste måneders uendelige strøm af virksomhedsskandaler, massefyringer og konkurser. Det begyndte i **december** sidste år med energigiganten **Enron** og revisionsfirmaet **Arthur Andersen** og fortsatte over kæmpekoncerner som **Global Crossing**, **Tyco International**, **Dynegy**, **Adelphia** m.fl. De er alle gået konkurs efter afsløring af kreativ bogføring og oppustede salgstal.

Men det stopper næppe her. Det amerikanske finanstilsyn, **SEC**, har yderligere **128** større virksomheder under opsyn, og den **28. juni** blev fotokopigiganten **Xerox** tvunget til at revidere sine regnskaber helt tilbage til **1997**. **Xerox** havde bogført hele slutbeløbet fra indgåede leasingaftaler som indkomst, selv om pengene først kom ind som løbende

afdrag over de følgende år. Dermed var en omsætning på **6,4 mia. dollars** blevet flyttet frem i regnskabet, så man kunstigt kunne oppuste overskuddet med **1,9 mia. dollars**.

FINANSKRISEN FORVÆRRES

Afsløringen af **WorldComs** kreative bogføring satte et dramatisk punktum på det værste halvår, aktiemarkederne har oplevet siden **1970**. Mere end **1.500 mia. dollars** er forsvundet fra de amerikanske aktiebeholdninger. **Dow Jones**-indekset på **Wall Street** har sat **11,2 %** til siden nytår, det bredere **Standard & Poors**-indeks er sunket med **13,8%**, mens teknologiaktierne på **Nasdaq**-børsen har mistet hele **20,7%** af deres værdi. Samtidig fortsætter **dollaren** sin nedtur, og den **28. juni** måtte centralbankerne i **Japan**, **Europa** og **USA** i fællesskab gribe ind for at forhindre, at dollaren styrttykkede overfor **yen** og **euro**. Dermed har den internationale finanskrise atter nået et niveau, hvor koordinerede centralbanksinterventioner løbende vil være påkrævet, hvis man skal undgå et sammenbrud i hele betalings-systemet. Det så vi sidst i dagene umiddelbart efter den **11. september** og under finanskriserne i **'97** og **'98**.

Men der er noget afgørende nyt i den igangværende krise. Tilliden til det amerikanske erhvervsliv er forsvundet og med den også troen på de sidste ti års myte om det amerikanske økonomiske mirakel. Dermed er selve kernen i verdensøkonomien ramt. Motoren, den amerikanske økonomi, der angiveligt trak os ud af kriserne i **Japan** i **'95**, i **Mexico** i **'96**, i **Asien** i **'97** og i **Rusland** i **'98**, er nu selv i store vanskeligheder. Og hvad værre er: Meget tyder på, at der har været alt for megen finansiel æter i benzinen, dengang man gav den gas og lod det amerikanske privatforbrug holde hjulene i gang i hele den øvrige verden.

Som nævnt flere gange tidligere her i **Agro-Nyt**, lovede den daværende amerikanske finansminister **Robert Rubin** allerede under krisen i **1997**, at den amerikanske regering ville tage initiativ til at ændre »det internationale finanssystems arkitektur«. Det blev halvhjertet diskuteret på de syv førende industrilandes topmøder, de såkaldte **G-7**-møder, i både **'97** og **'98**. Men intet skete.

Nu er krisen så tilbage i fuldt flor og endda med en perfekt timing, så den kunne komme under kompetent politisk behandling på **G-8**-landenes topmøde (Rusland er i mellemtiden blevet en del af det fine selskab) i **Kanaskis, Canada**, den **26.-27. juni**. Men intet skete. Krisen var ikke engang på dagsordenen. Man diskuterede i stedet præsident **George W. Bush'** favorit-emne »krigen imod terror« og hans uoverlagte krav til den **palæstinensiske** befolkning om, at de vælger sig en anden politisk leder end **Yassir Arafat**. **Afrikas** økonomiske eksistenskrise fik medfølgende ord med på vejen. Men der var intet om den internationale finanskrise. Det var et »virtual reality«-topmøde, som økonomiredaktøren på den britiske avis **The Guardian**, **Larry Elliott**, kaldte det i en yderst syrlig kommentar den **27. juni**.

Larry Elliott skrev bl.a.: »WorldCom er ikke et enkeltstående tilfælde. En virksomhedscancer spreder sig gennem **Amerika** og sender aktiekurserne og dollaren ud i frie fald, efterhånden som investorerne tager regnskaberne fra **Wall Streets** engang så populære favoritter op til nærmere efter-syn. Og de finder en kombination af regnskabsfusks, svindel og åbenlys kriminalitet med det formål at oppuste aktiekur-

serne kortvarigt og maksimere værdien af de aktieoptioner, som toplederne er blevet bevilget, gennem en massiv overvurdering af indtjeningen. Den amerikanske kapitalisme, som op gennem **90'erne** skånselsløst blev eksporteret som den eneste måde at gøre forretninger på, er syg. Men vakler USA, er verdensøkonomien skruet sådan sammen i dag, at resten af verden vil falde samtidigt. Den finansielle ustabilitet, som har kendetegnet det seneste årti, har nu arbejdet sig helt ind til kernen i det kapitalistiske system.«

Larry Elliott påpegede, at dette burde være et oplagt emne, når lederne af verdens syv førende industrinationer, plus Rusland, mødes. Men nej, det eneste vi fik, var den sædvanlige sluterklæring om, at »verdensøkonomien er grundlæggende sund«, eller at »de økonomiske udsigter fortsat er gode« osv. Sådan har det lydt efter hvert eneste topmøde i de seneste **ti år**. Uanset hvor dårlig virkeligheden har set ud.

Ifølge Elliott var WorldCom-krisen et alvorligt faresignal, som verdenslederne ikke burde have siddet overhørig. Han fortsatte: »Verdensøkonomien vakler fra krise til krise. Det største medlem, USA, tvinger smertefulde politiske tiltag ned over hovedet på gældsatte udviklingslande, mens det selv er verdens største skyldnation. At rette op på det rekordstore handelsunderskud vil gøre ondt, ikke bare på Amerika, men på Europa, Japan og resten af Asien, som er blevet alt for økonomisk afhængige af at tilfredsstille USA's forbrugsbehov. Vi bliver nødt til at tænke dybt og inderligt

over, hvorvidt det nu også var så god en ide at afregulere finansmarkederne med en sådan begejstring, som vi gjorde i **1970'erne** og **1980'erne**. Det var med til at skabe grundlaget for boblen på aktiemarkedet og skævvridningen af virksomhedskulturen herhjemme, og true underudviklede økonomier i verden omkring os. Vi er i gang med at begå en fejltagelse ved at tvinge **Argentinas** befolkning til at gennemføre en nedskæringspolitik, vi aldrig kunne drømme om at påtvinge vor egen befolkning. Er det virkelig sandt, at Argentina har været så skrækkeligt dårligt ledet, og har vi egentlig selv så meget at lade andre høre?»

Præsident Bush' manglende initiativ til en politisk løsning af den internationale finanskrise er ingen garanti for, at den ikke bliver et alvorligt politisk problem, der på et eller andet tidspunkt lander på hans bord. Snarere tværtimod. Da nyheden om gigantsvindelen i WorldCom nåede præsident Bush under topmødet i Kananaskis, reagerede han meget vredt og lovede, at korrupte virksomhedsledere ville blive retsforfulgt af den amerikanske regering. Et løfte han gentog i sin ugentlige radiotale til nationen den **28. juni**. Men det klingede hult i de flestes øren, da præsident Bush og hans regering, ikke mindst vicepræsident **Dick Cheney**, er kendt for at pleje særdeles tætte kontakter til toppen af det amerikanske erhvervsliv. Også den del, der nu er hårdt ramt af skandaler. Det kan blive et alvorlig politisk problem for præsidenten personligt og for **Det republikanske Parti** op til det amerikanske midtvejsvalg til kongressen i **november**.

LYNDON LAROUCHE ÆRESBORGER I SÃO PAULO

Den **12. juni** afbrød byrådet i verdens tredjestørste by **São Paulo (18. mio. indbyggere)** dagens almindelige forhandlinger for højtideligt at udnævne **Lyndon LaRouche** til æresborger. Ceremonien blev overværet af flere hundrede tilskuere. LaRouche blev introduceret af **Havenir Oliveira Nimtz**, formand for PRONA-partiets gruppe i byrådet. Efter den officielle udnævnelse kastede både Havenir Nimtz og PRONA-partiets stifter og tidligere præsidentkandidat **Eneas Carneiro** sig ud i detaljerede

Byrådsmedlem dr. Havenir Nimtz overrækker Lyndon LaRouche det synlige bevis på hans nye status som æresborger i São Paulo. I baggrunden ses dr. Eneas Carneiro.

lovprisninger af LaRouches mangeårige politiske, videnskabelige og økonomiske arbejde (Havenir Nimtz og Eneas Carneiro er begge læger. Dr. Nimtz er speciallæge i hudsygdomme, og dr. Carneiro er en af **Brasiliens** førende hjertespecialister -red.).

I sin tale til byrådet i São Paulo, og i de øvrige tre taler han holdt under sit besøg i Brasilien, advarede LaRouche indtrængende imod enhver illusion om, at det stadig skulle være muligt for Brasilien at undgå at dele skæbne med nabolandet **Argentina**. Hvis ikke man meget snart tager fat på en gennemgribende reovering af det internationale finanssystem, vil både Brasilien og USA indenfor uger eller måneder stå overfor samme økonomiske og politiske sammenbrud, som allerede har ramt Argentina, sagde LaRouche.

LaRouches besøg i Brasilien faldt næsten på **tyve-årsdagen** for hans besøg hos Mexicos daværende præsident **Lopez Portillo**. I slutningen af **maj 1982** bad præsident Portillo om et forslag til en løsning på **Latinamerikas** dybe gældskrise. Det blev til LaRouches »**Operation Juarez**«, der indeholdt tre hovedpunkter: Dannelsen af et latinamerikansk »gældskartel«, der i fællesskab skulle forhandle med bankerne i **City of London** og **Wall Street** om en reorganisering af de latinamerikanske landes enorme gældsbyrde; dannelsen af et latinamerikansk fællesmarked; samt genetableringen af et internationalt guldbaseret valuta-system. I **efteråret 1982** forsøgte præsident Portillo forgæves at samle de latinamerikanske lande omkring LaRouches forslag. Nu, **tyve år** senere, står Argentina, Brasilien, **Mexico** og det øvrige Latinamerika med endnu større økonomiske problemer.

Ifølge den konservative avis *The Washington Times* den **29. juni** viser en ny meningsmåling, at **62%** af den amerikanske befolkning er af den opfattelse, at præsident Bush beskæftiger sig for lidt med den amerikanske økonomis problemer. Det er den første negative meningsmåling for Bush siden terrorangrebene den **11. september** sidste år.

Den **28. juni** skrev kommentatoren **Polly Toynbee** i *The Guardian* bl.a.: »Målet står helt åbent for demokraterne, efterhånden som Enron og andre af Bush' kammerater med deres »grådighed-er-godt«-ideologi bringer landet i knæ. Der skal mindre end et fuldt **1929** (børskrak *-red.*) til at udløse en folkelig opstand imod neoliberalismen og skabe en ny appetit for en ren **Roosevelt**-politik med en velreguleret kapitalisme og en genopbygget social infrastruktur.«

Desværre er det kun den amerikanske økonom **Lyndon LaRouche**, der i sin egenskab af demokratisk primærvælgskandidat har meldt klokkeklart ud til fordel for en genoplivning af Franklin D. Roosevelts økonomiske politik. Senatets flertalsleder, demokraten **Tom Daschle**, har indtil videre begrænset sig til at score nogle billige politiske point på den omsiggribende erhvervsskandale.

Men LaRouche har også advaret om, at finanskrisen kan få alvorlige internationale politiske konsekvenser. Allerede den **10. juni**, altså inden den sidste runde af skandaler, sagde LaRouche: »Vi står overfor en periode med stadigt stigende turbulens, hvor det bliver umuligt at »styre« det finansielle system. Vi befinder os i et helt nyt faseskifte, og derfor vil vi se nogle skrækkelige militære aktioner i **september-oktober**«.

LaRouches advarsler er ikke grebet ud af den tomme luft. I en artikel i *The Washington Times* den **30. juni** under den håndfaste overskrift »Genvind markedet ... med magt«, slog den politiske kommentator **Lawrence Kudlow** til lyd for, at Bush-regeringen løser krisen på Wall Street ved at tage mere håndfaste midler i brug. Ifølge Kudlow skal man finde den primære årsag til aktiemarkedernes nedtur i amerikanernes voksende fornemmelse af, at USA er ved at tabe »krigen mod terror«. Det er dette mismod, der skal rettes op på. »Den afgørende chokterapi, der med garanti kunne genoplive den amerikanske ånd, ville være en amerikansk invasion af **Irak**. Hvorfor ikke begynde med at lade specialstyrker foretage et stortilet kommandoangreb på Iraks oliefelter? Det ville være et kraftigt skud for boven for **Saddam**, og sende et lammende signal til terrorlande verden over. Meddelelsen vil være, at spillet er ude. Overgiv jer nu, eller I bliver knust om kort tid«. Et par uger senere skal amerikanske styrker indtage **Bagdad**, og det vil, ifølge Kudlow, slet ikke tage de enorme styrker, som lederne af de amerikanske væbnede styrker ellers har advaret præsident Bush om. Højt mobile læderhalse understøttet af præcisionsbomber og luftstyrker kan hurtigt klare det lille job. Der vil endda være styrker tilovers til samtidigt at rydde op langs grænsen mellem **Pakistan** og **Afghanistan** og én gang for alle gøre det af med **Osama bin Laden**. »Den beslutsomme krig vil tilvejebringe en chokterapi, der løfter aktiemarkedet **et par tusinde point**.

forbeholdt avispostkontoret

Vi vil blive forsikret om, at vore virksomheder vil forblive åbne, at vore familier vil være sikret, og at vor fremtid vil være uendelig. Verden vil blive bragt i orden i denne kamp på liv og død for at bevare vore værdier og vor civilisation. Men for at gøre det, må vi handle.«

STRATEGISK SKIFTE I MELLEMOSTEN

Efter flere ugers tøven fremlagde præsident **George W. Bush** endelig sin plan for fred i **Mellemøsten** under en tale i **Rosenhaven** bag **Det hvide Hus** den **24. juni**. Den blev modtaget med skuffelse i det meste af verden. Planens mest markante punkt var et åbent krav om en afsættelse af palæstinenserne leder **Yassir Arafat**. Den **25. juni** gav den israelske fredsbevægelses »grand old man«, **Uri Avnery**, følgende karakteristik af Bush' tale til *DR-TV's* program »Deadline«: » I betragtning af hvor klog og intelligent og erfaren en leder præsident George Bush er, så var det en ekstremt primitiv tale. Den havde intet at gøre med virkeligheden. Den vil ikke hjælpe **Israel**, den vil ikke hjælpe palæstinenserne, den vil ikke hjælpe freden. Jeg ved det ikke, men det kan godt være, at den en gang i fremtiden vil hjælpe George Bush til at blive genvalgt. Den fremlægger ingen løsning på problemet. Forestillingen om, at det eneste der er behov for i Mellemøsten, er en reform af det palæstinensiske lederskab, er latterlig.«

Indtil videre har den eneste effekt af præsident Bush' tale været en acceleration af den israelske genbesættelse af **Vestbredden**. Samtidig sender Israel nogle helt nye bekymringsvækkende militærstrategiske signaler. I en ledende artikel i avisen *Ha'aretz* den **26. juni** påpegede israelske militæksperter, at den faktiske strategiske betydning af den succesrige opsendelse af spionsatellitten **Ofek 5** den **28. maj** var, at Israel nu er i stand til at sende sprænghoveder, hvor som helst på kloden, man måtte ønske. Artiklen drog paralleller til den strategiske betydning af **Sovjetunionens** opsendelse af **Sputnik**-satellitten i **1957**, hvor det for første gang stod klart for **Washington**, at Sovjetunionen besad raketteknologien til at fremstille interkontinentale missiler. Den teknologi har Israel altså nu også fået. Og under et lukket møde i **NATO's** hovedkvarter i **Bruxelles** den **26. juni** advarede chefen for den israelske efterretningstjeneste **Mosad**, **Ephraim Halevy**, ifølge *Ha'aretz* den **27. juni**, om at Israel vil slå til imod ethvert land i Mellemøsten, der måtte forsøge at udvikle atomare eller kemiske våben, længe inden et sådant våben måtte være klart til brug. Halevy udpegede i særdeleshed **Iran** som et potentielt mål.

AGRO-NYT udgives hver måned af **Schiller Institut**, Postboks 2613, 2100 København Ø, tlf: 35 43 00 33, Giro 564-8408, e-mail: si@schillerinstitut.dk Internet-adresse: <http://www.schillerinstitut.dk/> Redaktion: Poul Rasmussen (ansvh.), Tom Gillesberg, Percy Rosell og Executive Intelligence Review News Service. Abonnement: 1 år: 2.000 kr. – 6 mdr.: 1.000 kr. – 3 mdr.: 600 kr. Eftertryk kun tilladt med kildeangivelse. ISSN: 0905-3786 Eget tryk